

TỔNG HỢP BIẾN ĐỘNG TUẦN QUA (từ 5/12 đến 11/12)

Sự kiện chính trong tuần

- Báo cáo đặc biệt của Trung tâm Nghiên cứu Châu Á (NBR) của Mỹ
- Chủ tịch Trung Quốc kêu gọi hải quân Trung Quốc sẵn sàng chiến đấu
- Trung Quốc chuẩn bị đưa giàn khoan khổng lồ ra Biển Đông
- Việt Nam mua thêm 2 chiến hạm Gepard
- TNK-BP muốn tăng cường khai thác Biển Đông
- Kuwait thăm dò dầu khí ở Nam Côn Sơn
- Philippines bắt 6 ngư dân Trung Quốc
- Úc, Ấn kêu gọi tự do hàng hải

I. Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc chuẩn bị đưa giàn khoan khổng lồ ra Biển Đông. Tổng Công ty Dầu khí Hải dương Trung Quốc CNOOC sắp cho khoan mũi thăm dò dầu khí đầu tiên tại khu vực phía bắc của Biển Đông trong những tuần tới. Một quan chức của CNOOC cho biết “981 sẽ bắt đầu khoan vào cuối tháng này hoặc trong tháng 1”, đây là giàn khoan được Trung Quốc chế tạo và khánh thành hồi tháng 5 vừa qua, có thể hoạt động ở độ sâu 3000m dưới mực nước biển, với mức khoan sâu nhất có thể đạt đến vào khoảng 10.000m¹.

Chủ tịch Trung Quốc kêu gọi hải quân Trung Quốc sẵn sàng chiến đấu. Phát biểu trước Hội đồng Quân ủy Trung ương hôm 6/12, Chủ tịch Hồ Cẩm Đào nhấn mạnh hải quân Trung Quốc phải "đẩy nhanh tốc độ chuyển đổi và hiện đại hóa theo một đường lối vững chắc, tăng cường công tác chuẩn bị chiến đấu để có những đóng góp lớn hơn cho

¹ <http://af.reuters.com/article/energyOilNews/idAFL3E7N60MH20111206>

việc đảm bảo an ninh quốc gia". Phát biểu của ông Hồ Cẩm Đào, đăng tải trên trang web của chính phủ, được đưa ra trong bối cảnh Mỹ và các nước láng giềng của Bắc Kinh có những quan ngại sâu sắc về các tham vọng của hải quân Trung Quốc, đặc biệt là ở Biển Đông².

Phản ứng của Trung Quốc về vụ Philippines bắt giữ ngư dân Trung Quốc ngoài khơi đảo Palawan. Ngày 5/12, Người phát ngôn Bộ ngoại giao Trung Quốc Hồng Lỗi đã kêu gọi chính quyền Philippin “bảo đảm an toàn và các quyền lợi hợp pháp của các ngư dân Trung Quốc, sớm giải quyết vụ việc một cách công bằng”. Ông nói Bắc Kinh rất quan tâm đến sự cố này, đã nói chuyện với phía Philippin và cử nhân viên Đại sứ quán Trung Quốc ở Manila đến gặp các ngư dân³.

Trung Quốc “đề ý” việc Việt Nam học lái tàu ngầm. Ngày 1/12, *mạng sina.com.cn*, một trang bán chính thức ở Trung Quốc, đăng trên phần diễn đàn một chùm ảnh các học viên Việt Nam, được cho là đang học vận hành tàu ngầm ở Nga mà có lẽ người sưu tầm lấy từ một trang Facebook cá nhân⁴.

+ Việt Nam:

“Tuyên bố Ứng xử giữa các Bên ở Biển Đông và Phát triển Tài Nguyên Năng lượng Biển” của TS *Trần Trường Thủy*. Bài tham luận này tập trung vào những cơ hội đối với việc phát triển các nguồn tài nguyên năng lượng biển trong khu vực, được tạo ra từ Tuyên bố Ứng xử giữa các Bên ở Biển Đông (DOC), xem xét việc đề ra DOC, phân tích tại sao việc thực thi DOC vẫn chưa hoàn thành, và đưa ra một số đề xuất định hướng về giải pháp đối với việc thực hiện DOC và thúc đẩy an ninh và hợp tác khu vực⁵.

² <http://globalnation.inquirer.net/20435/chinas-hu-urges-navy-to-prepare-for-combat>,
http://news.xinhuanet.com/english/china/2011-12/06/c_131291648.htm

³ <http://www.fmprc.gov.cn/eng/xwfw/s2510/t884878.htm>

⁴ http://www.bbc.co.uk/vietnamese/vietnam/2011/12/111206_submarine_training.shtml

⁵ Tran Truong Thuy, “The Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea and Developing Maritime Energy Resources”, <http://nbr.org/publications/element.aspx?id=565>

TNK-BP muốn tăng cường khai thác Biển Đông. Tập đoàn dầu khí của Nga liên doanh với Anh, TNK- BP vốn đang khai thác khí đốt tại Việt Nam sau khi mua lại cổ phần của BP, nay cũng muốn mua cơ sở của ConocoPhillips ở Biển Đông để mở rộng kinh doanh⁶.

Kuwait thăm dò dầu khí ở Nam Côn Sơn. Trong phỏng vấn hãng *Bloomberg* tại Doha, Qatar, ông Ali al-Shammari, Phó Chủ tịch công ty khai thác dầu Kufpec có trụ sở tại thành phố Kuwait đã xác nhận Công ty khai thác dầu khí Kufec, thuộc Tập đoàn dầu khí nhà nước Kuwait, tuyên bố họ sẽ tiến hành thăm dò khai thác dầu thô và khí đốt tự nhiên ngoài khơi Việt Nam vào năm 2012⁷.

Việt Nam mua thêm 2 chiến hạm Gepard. Thông tin về việc ký kết hợp đồng thứ hai đã được ông Sergei Rudenko, Phó giám đốc nhà máy Zelenodolsk Gorky, xác nhận với Interfax hôm thứ Tư 8/12. Trong năm nay, Việt Nam đã nhận hai tàu chiến Gepard 3.9 do nhà máy đóng tàu Zelenodolsk Gorky sản xuất theo một hợp đồng ký từ năm 2006. Hai tàu chiến đời mới này, có tên là Đinh Tiên Hoàng và Lý Thái Tổ, được coi như các chiến hạm đầu đàn của hải quân Việt Nam⁸.

“Công ước Luật biển năm 1982 của Liên Hợp Quốc và an ninh hàng hải tại khu vực Biển Đông” của TS. Nguyễn Thị Lan Anh, Phó Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Biển Đông; Phó Trưởng khoa Luật Quốc tế, Học viện Ngoại giao. Biển Đông là nơi hội tụ của nhiều mối quan tâm về an ninh trên biển. Dưới góc độ an ninh truyền thống, những xung đột về yêu sách lãnh thổ và vùng biển ngày càng gay gắt khiến cho xung đột vũ trang có thể xảy ra tại khu vực biển Đông. Tất cả những triển vọng này đặt an ninh của khu vực biển Đông ở mức báo động cao. Công ước luật biển năm 1982 của Liên Hợp Quốc là một

⁶ http://www.bbc.co.uk/vietnamese/business/2011/12/111205_russian_gas_vietnam.shtml

⁷ <http://www.businessweek.com/news/2011-12-08/kuwait-will-drill-for-oil-gas-in-vietnam-in-2012-official-says.html>

⁸ <http://www.interfax.com/newsinf.asp?pg=6&id=293166>

khuôn khổ pháp lý đa phương và toàn diện nhằm giúp các quốc gia sử dụng và quản lý biển một cách hòa bình, công bằng và bền vững trên cơ sở tôn trọng chủ quyền lẫn nhau⁹.

Việt Nam diễn tập bắn đạn thật phòng không. Cuộc diễn tập bắn đạn thật 2011 này diễn ra tại Trường bắn TB1 ở huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang, được cho là quy mô nhất từ trước tới nay, kéo dài gần một tuần, với nhiều nội dung quan trọng. Đặc biệt, lần đầu tiên hệ thống hỏa tiễn hiện đại S-300 được đưa vào tham gia. Các hoạt động bắn đạn thật được cho là tối quan trọng trong quá trình nâng cấp hiện đại hóa năng lực phòng vệ¹⁰.

+ *Philippin:*

Philippines bắt 6 ngư dân Trung Quốc. Tàu cá của các ngư dân nói trên bị chặn lại hôm 1/12 ở ngoài khơi bờ biển thị trấn Balabac thuộc tỉnh Palawan ở phía tây của Philippines. Sáu ngư dân này bị cho là có hành động đánh bắt trái phép trong vùng biển thuộc chủ quyền của Philippin. Người phát ngôn cảnh sát quốc gia Philippines Agrimero Cruz cho biết "Chúng tôi tịch thu được 11 con rùa biển, lưới đánh cá và các đồ dùng cá nhân khác". Hàng trăm ngư dân Trung Quốc đã bị bắt vì bị cho là đánh bắt trái phép tại các vùng nước ngoài khơi đảo Palawan trong vòng một thập kỷ qua¹¹.

⁹ <http://nghiencuubiendong.vn/toa-dam-hoi-thao/hoi-thao-quoc-te-ve-bien-dong-lan-3-ha-noi-112011/2247-ts-nguyen-thi-lan-anh-cong-uoc-luat-bien-1982-cua-lien-hop-quoc-va-an-ninh-hang-hai-tai-khu-vuc-bien-dong>

¹⁰ http://www.bbc.co.uk/vietnamese/vietnam/2011/12/111205_viet_military_drill.shtml

¹¹ <http://globalnation.inquirer.net/20225/philippines-holds-6-chinese-for-illegal-fishing>,
<http://www.guardian.co.uk/world/feedarticle/9978500>

II. Quan hệ các nước

Úc, Ấn kêu gọi tự do hàng hải trên biển. Hai quốc gia, trong cuộc thảo luận giữa Bộ trưởng quốc phòng A K Antony và người đồng nhiệm Stephen Smith đang ở thăm New Delhi trong chuyến công du 3 ngày từ 7/12, đã kêu gọi “tự do hàng hải” ở vùng biển quốc tế trong bối cảnh Trung Quốc đang ngày càng hành xử quyết đoán hơn ở Biển Đông¹².

“**ASEAN và tranh chấp Biển Đông**” của Hà Anh Tuấn, Nghiên cứu sinh Tiến sĩ, Đại học New South Wales, Sydney, Australia. Căng thẳng đang leo thang xung quanh những tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông trong vài năm qua đã trở thành mối quan ngại chính về an ninh ở khu vực Châu Á – Thái Bình Dương. Các nỗ lực của ASEAN đã mang đến một hội nghị ARF sôi động ở Hà Nội tháng 7 năm 2010 và một bộ Hướng dẫn Thực hiện Tuyên bố ứng xử ở Biển Đông với câu chữ còn chung chung và mơ hồ ở Bali vào tháng 7 năm 2011. Vì ASEAN đang trên con đường hiện thực hóa ước mơ xây dựng Cộng đồng, những kết quả đó thấp hơn rất nhiều so với kỳ vọng của các nước thành viên khi đương đầu với một mối lo ngại lớn về an ninh khu vực¹³.

Mỹ - Ấn - Nhật và vấn đề an ninh hàng hải ở châu Á - Thái Bình Dương. Trong bối cảnh sự quyết đoán của Trung Quốc ngày càng gia tăng, lần đầu tiên, Mỹ sẽ tổ chức cuộc đối thoại ba bên giữa các quan chức ngoại giao Ấn Độ, Nhật Bản và Mỹ vào ngày 19/12 để bàn về vấn đề an ninh hàng hải cũng như không phổ biến hạt nhân ở Đông Á và Thái Bình Dương. Tổng thống Mỹ Barack Obama và Ngoại trưởng Hillary Clinton đã nói về sự cần thiết của việc Ấn Độ "vội tới" Đông Á. Trong khi Nhật Bản là một hiệp ước đồng minh của Mỹ, thì Ấn Độ đang mở rộng tiếp cận với các quốc gia Đông Nam Á và thậm

¹² http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2011-12-08/india/30490201_1_defence-cooperation-trilateral-security-pact-ban-on-uranium-sales

¹³ <http://nghiencuubiendong.vn/toa-dam-hoi-thao/hoi-thao-quoc-te-ve-bien-dong-lan-3-ha-noi-112011/2234-ha-anh-tun-asean-va-tranh-chp-bin-ong>

chỉ là cả Australia cho các sáng kiến ba bên khi đối mặt với tuyên bố chủ quyền của Bắc Kinh với vùng Biển Đông giàu tài nguyên năng lượng¹⁴.

“**Mỹ - Ấn: Cặp đôi hoàn hảo cho tương lai?**” của *Siddharth Joshi*. Các lĩnh vực mà Mỹ có thể hưởng lợi từ sự hợp tác với Ấn Độ là: Bảo vệ các tuyến đường biển chuyên chở dầu từ Trung Đông tới các quốc gia như Nhật Bản và Hàn Quốc; vai trò của Ấn Độ như một khả năng là đối trọng cân bằng với Trung Quốc và một thị trường bán công nghệ quân sự... Nền tảng của sức mạnh Mỹ là sự kiểm soát các đại dương và có một số nhà phân tích Mỹ cảm thấy rằng, bất kỳ sự tăng tốc quân sự nào của Ấn Độ (đặc biệt là hải quân) sẽ là vấn đề nếu vượt qua ngưỡng nhất định. Cố gắng thuyết phục Mỹ rằng, mọi nỗ lực tăng cường quân sự của Ấn Độ (đặc biệt về hải quân) không nhằm mục tiêu chống lại Mỹ, rằng Ấn Độ sẵn sàng chơi đúng luật trong quan hệ quốc tế của mình sẽ là những mục tiêu quan trọng trong chính sách đối ngoại Ấn Độ thập niên tới¹⁵.

Mỹ muốn Trung Quốc minh bạch quốc phòng. Ông Hồ Cẩm Đào vừa có cuộc nói chuyện với Quân ủy Trung ương Trung Quốc về tăng cường vũ trang và phát triển hải quân. Ngay sau đó, phát ngôn viên của Bộ Quốc phòng Mỹ George Little lên tiếng bình luận: "Trung Quốc có toàn quyền nâng cao năng lực quốc phòng và lên kế hoạch làm công việc này, giống như Hoa Kỳ vẫn làm". Ông nói thêm: "Chúng tôi đã nhiều lần kêu gọi phía Trung Quốc công khai minh bạch và đó là một phần của quan hệ chúng tôi đang tiếp tục xây dựng với quân đội Trung Quốc"¹⁶.

¹⁴ <http://www.hindustantimes.com/India-news/NewDelhi/US-India-and-Japan-to-meet-discuss-China/Article1-777932.aspx>

¹⁵ Siddharth Joshi, “India, US - the way ahead”,
http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/ML03Df04.html

¹⁶ <http://timesofindia.indiatimes.com/world/us/US-seeks-transparency-in-growth-of-Chinese-military-power/articleshow/11014911.cms>

III. Phân tích và đánh giá

Báo cáo đặc biệt của Trung tâm Nghiên cứu Châu Á (NBR) của Mỹ: Tài nguyên năng lượng biển ở Châu Á: Năng lượng và Địa Chính trị. Báo cáo, nghiên cứu các nhân tố về năng lượng và địa chính trị có ảnh hưởng đến những tranh chấp quyền tài phán trên biển ở Biển Hoa Đông, Biển Đông và Vịnh Thái lan, được thực hiện bởi những chuyên gia hàng đầu thế giới trong lĩnh vực này: Clive Schofield, Nick Owen, Zhao Hong, Dini Djalal, May Tan-Mullins, Gong Yingchun, Atsuko Kanehara, Ian Storey and Tran Truong Thuy¹⁷.

“Căng thẳng gia tăng tại Biển Đông: Nguyên nhân và giải pháp” của *Tiến sỹ S.D. Pradhan*, Cựu Phó Cố vấn An ninh Quốc gia, Ấn Độ. Sự leo thang căng thẳng gần đây tại Biển Đông đã làm nổi bật nhu cầu cần phải đánh giá khách quan các nguyên nhân của cuộc tranh chấp và các diễn biến gần đây, kể cả tích cực lẫn tiêu cực, với mục tiêu nhằm đề ra các biện pháp để làm dịu đi tình hình, mà theo nhiều chuyên gia an ninh có nhiều tiềm năng sẽ leo thang thành một cuộc xung đột vũ trang và để nhằm giúp các bên liên quan có thể tìm ra một biện pháp lâu dài¹⁸.

“Mỹ trở lại Thái Bình Dương và bảo vệ luật chơi” của *Tom Donilon*. Trong chuyến công du mới đây tới châu Á - Thái Bình Dương, Tổng thống Obama đã nói rõ rằng trọng tâm chiến lược sẽ bao gồm việc Mỹ tăng cường vai trò trong khu vực đặc biệt quan trọng này. Các quốc gia phải chơi theo cùng một luật. An ninh khu vực đòi hỏi luật pháp và các chuẩn mực quốc tế phải được tôn trọng, thương mại và tự do hàng hải không bị cản trở, các cường quốc mới nổi phải tạo dựng niềm tin đối với các nước láng giềng, và các bất đồng được giải quyết hòa bình, không gây ra môi đe dọa hay sự ép buộc nào¹⁹.

¹⁷ <http://nbr.org/publications/issue.aspx?id=248>

¹⁸ <http://nghiencuubiendong.vn/toa-dam-hoi-thao/hoi-thao-quoc-te-ve-bien-dong-lan-3-ha-noi-112011/2241-sd-pradhan-cang-than-gia-tang-tai-bien-dong-nguyen-nhan-va-giai-phap>

¹⁹ Tom Donilon, “America is back in the Pacific and will uphold the rules”,

<http://www.ft.com/cms/s/0/4f3febac-1761-11e1-b00e-00144feabdc0.html>

“Australia đối mặt với sự chọn lựa của Hobson” của *Han Feng*, Phó Giám đốc Viện Nghiên cứu Châu Á - Thái Bình Dương, Viện Khoa học và Xã hội Trung Quốc. Tuần trước, Bộ Quốc Phòng Trung Quốc đã mô tả động thái của Mỹ và Australia trong nâng cấp quan hệ quân sự như tư tưởng thời Chiến tranh lạnh điều mà nhiều báo Australia và Mỹ cũng nhấn mạnh. Đáng chú ý nhất trong thỏa thuận này là việc triển khai lực lượng hải quân Mỹ tại Australia với 250 quân vào đầu năm 2012 và lên tới 2500 quân vào năm 2015, trong đó máy bay chiến đấu, tàu chiến Mỹ sẽ thường xuyên ghé thăm và sử dụng các căn cứ quân sự của Australia, một trong những đồng minh thân nhất của Mỹ. Bằng việc cho phép quân đội Mỹ đóng quân và cố gắng tạo cân bằng mới giữa Washington và Bắc Kinh, Australia đang ngày càng xa Trung Quốc. Đây là thách thức đối với Trung Quốc²⁰.

Giải thích lợi ích của chính sách ngoại giao mới của Mỹ. Hiện nay, Trung Quốc đang cố gắng thiết lập phạm vi ảnh hưởng của mình tại khu vực Thái Bình Dương. Trong khi những đồng minh chính thức khác – Triều Tiên và Mianma (đôi khi) – và tầm ảnh hưởng mới của nước này còn tương đối yếu, Trung Quốc đã là một đối tác thương mại có tính chất chi phối toàn bộ khu vực. Nhưng Trung Quốc là láng giềng của một số đối thủ ngang cơ tiềm tàng mà những nước này không và sẽ không dễ bị lôi kéo vào nhóm ủng hộ dưới sự chi phối của Trung Quốc. Chính sách ngoại giao của Mỹ nỗ lực để đảm bảo rằng những nước đó như Nhật Bản, Hàn Quốc và Úc – thông qua các mối quan hệ quân sự và kinh tế ưu tiên – sẽ vẫn là những đối thủ cạnh tranh của Trung Quốc. Việc Trung Quốc tiếp tục trỗi dậy và những mối quan hệ quân sự và thương mại đang tăng lên sẽ làm nước này trở thành một đồng minh hấp dẫn hơn trong những năm tới. Đây là lý do tại sao chính sách ngoại giao của Mỹ đang thực hiện những bước đi có tính toán và dễ nhận thấy trong khu vực này²¹.

²⁰ http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2011-12/07/content_14223784.htm

²¹ http://www.policymic.com/articles/2700/explaining-america-s-new-foreign-policy-interest-in-asia/category_list

“Sử dụng cả biện pháp cứng và mềm để phá vỡ cục diện bế tắc ở Biển Đông” của *Tiết Lực*, chuyên gia nghiên cứu Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc. Các nước lớn ngoài khu vực như Mỹ, Nhật Bản, Ấn Độ và Nga tăng cường sự hiện diện tại Biển Đông là một xu thế hiện thực. Trong bối cảnh đó, Trung Quốc cần vận dụng một cách tổng hợp sức mạnh cứng và mềm, mục tiêu cuối cùng là tạo dựng vị trí chủ đạo của mình trong khung hợp tác đa phương về vấn đề Biển Đông. Căn cứ vào nhận định trên, sách lược mà Trung Quốc có thể áp dụng tới đây là: Chuyển hướng từ “kiên quyết đàm phán song phương” sang “đồng thời thực hiện đàm phán song phương và đa phương”. Có thể nói, Trung Quốc cần tiếp tục kiên trì "gác tranh chấp" nhưng nên chuyển từ “bị động đối phó” thành “chủ động tham gia”²².

“Cách tiếp cận thực dụng của Trung Quốc trong tranh chấp Biển Đông: Tác động tới an ninh khu vực” của *Tiến sỹ Renato Cruz De Castro*, Giáo sư về Quan hệ Quốc tế, Đại học De La Salle, Manila, Philippines. Trung Quốc đang sử dụng các chiến thuật chính trị cường quyền liên quan đến các yêu sách lãnh thổ của mình bao gồm: a) trích dẫn yêu sách lịch sử b) áp dụng cách tiếp cận song phương để làm suy yếu ASEAN; c) dựa vào kế sách chia để trị trong đối phó với từng nước thành viên ASEAN và tạo ra một sự chia rẽ giữa ASEAN và Mỹ; và d) củng cố sức mạnh hải quân giúp Trung Quốc giải quyết tranh chấp lãnh thổ theo cách của mình. Với cách tiếp cận chính trị thực tiễn mà Trung Quốc sử dụng trong việc giải quyết tranh chấp Biển Đông sẽ khiến cho tương lai của Đông Á trở thành quá khứ của Châu Âu²³.

Thực hiện: Tuấn Anh

²² Thời báo Hoàn cầu ngày 7/12

²³ <http://nghiencuubiendong.vn/toa-dam-hoi-thao/hoi-thao-quoc-te-ve-bien-dong-lan-3-ha-noi-112011/2236-ts-ts-renato-cruz-de-castro-cach-tip-cn-thc-dng-ca-trung-quc-trong-tranh-chp-bin-ong-tac-ng-ti-an-ninh-khu-vc>